

‘Verhaal van door de overheid bij haar taakuitoefening gemaakte kosten: wetgever of rechter?’

Bij haar taakuitoefening maakt de overheid tal van – eventueel voor verhaal in aanmerking komende – kosten (denk bijvoorbeeld aan de kosten veroorzaakt door belasting- en premiefraude, valse aangiften, bommeldingen, de kosten van het begaanbaar houden van de openbare weg en scheepvaartroutes, het tegengaan van oppervlaktewaterverontreiniging door het lozen van stoffen, de kosten van opruiming van gedumpt drugsafval en van nablussen van brand).

Regelmatig doet zich de vraag voor welke mogelijkheden het recht biedt om dergelijke kosten te verhalen.

Soms voorziet de wet in kostenverhaal, maar dat is niet steeds het geval. Als er geen wet is die in de bevoegdheid tot kostenverhaal voorziet (en ook de wetsgeschiedenis zwijgt), is er dan wel of geen plaats voor doorberekening van kosten en in bevestigend geval, onder welke omstandigheden is kostenverhaal dan mogelijk dan wel zou kostenverhaal mogelijk moeten zijn?

Gegeven actuele casus in Nederland over bijvoorbeeld dumping van drugsafval en (fiscale) systeemfraude en in België over milieuschade, is het tijd voor een fundamentele benadering van deze – klassieke – problematiek vanuit publiek- en privaatrecht.

Vraag 1:

Welke mechanismen van kostenverhaal – op basis van (uitleg van) de wet of contract – zijn er in het publiekrecht respectievelijk het privaatrecht?

Vraag 2:

Onder welke omstandigheden is de overheid gerechtigd van de genoemde mechanismen gebruik te maken en kan zij trachten gemaakte kosten te verhalen?

Onder welke omstandigheden is de overheid gehouden gemaakte kosten zelf te (blijven) dragen?

Vraag 3:

Welke afwegingen spelen bij de beantwoording van vraag 2 in publiekrecht respectievelijk privaatrecht een rol en is de beoordeling van het wenselijke antwoord een vraag voor de rechter (en hoe dient hij dit dan te bepalen) of eigenlijk eerder voor de wetgever, en waarom?

Vraag 4:

Zijn er nog ontwikkelingen vanuit het EU-recht waarneembaar die van invloed zijn op de vragen, hetzij in het algemeen hetzij in het bijzonder (ten aanzien van bepaalde soorten van schade/kosten)?

Vraag 5:

Als verhaal van gemaakte kosten aan de overheid in beginsel is toegestaan/niet is uitgesloten, hoe gaat dat verhaal dan in zijn werk en welke moeilijkheden/vragen en mogelijke uitzonderingen doen zich daarbij dan in publiek- en/of privaatrecht voor? Is er nog sprake van differentiatie in typen van kosten?

Vraag 6:

Onder welke condities komt een persoon voor kostenverhaal door de overheid in aanmerking en is in publiek- en/of privaatrecht voorzien in de mogelijkheid van hoofdelijke aansprakelijkheid en regres?

Vraag 7:

Is er sprake van raakvlakken/samenloop tussen publiek- en privaatrecht in kostenverhaalszaken en zo ja, hoe verloopt dan de wisselwerking?